

ASIA

Rikosasian vastaajan kuuleminen ym.

ASIAN VIREILLETULO

Helsingin hovioikeuden oikeuskanslerille tiedoksi lähettämästä hovioikeuden 25.8.2016 antamasta tuomiosta ilmeni, että Helsingin kärjäoikeus oli 26.5.2015 antamallaan tuomiolla tuominnut pääkäsittelystä poissa olleen vastaajan törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ja vammantuottamuksesta sekä määrännyt hänet ajokieltoon, vaikka hänet oli haastettu vastaamaan liikenneturvallisuuden vaarantamista ja vammantuottamusta koskeneeseen rangaistusvaatimukseen.

Alustavana selvityksenä asiasta hankittiin hovioikeudesta jäljennökset kärjäoikeuden asian pääkäsittelystä laatimasta pöytäkirjasta ja syyttäjän kärjäoikeudelle toimittamasta haastehakemuksesta. Asian asiakirjoista ilmeni seuraavaa.

Kärjäoikeuden tuomion mukaan syyttäjä oli muun ohella vaatinut vastaajalle rikoslain 23 luvun 2 §:n nojalla rangaistusta törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ja vastaajan määräämistä ajokieltoon. Kärjäoikeuden pöytäkirjan mukaan syyttäjä oli pääkäsittelyssä esittänyt ”haastehakemuksen mukaisen syytteen ja muut vaatimukset”. Haastehakemuksen mukaan syyttäjä oli vastoin kärjäoikeuden tuomiossa selostettua vaatinut vastaajalle rangaistusta liikenneturvallisuuden vaarantamisesta rikoslain 23 luvun 1 §:n nojalla. Haastehakemus ei sisältänyt kärjäoikeuden tuomiossa syyttäjän esittämäksi ilmoitettua ajokieltovaatimusta, jollaista ei ole säädetty seuraamukseksi liikenneturvallisuuden vaarantamisesta. Kyseisen syytekohdan teonkuvaus oli kärjäoikeuden tuomiossa samansisältöinen kuin syyttäjän haastehakemuksessa.

Syyttäjä oli haastehakemuksessa esittänyt seuraamuskannanottonaan, että vastaaja tulisi tuomita sakkorangaistukseen, jonka tulisi olla määrältään vähintään 30 päiväsakkoa. Kärjäoikeus oli tuominnut vastaajan törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ja vammantuottamuksesta yhteiseen 85 päivän ehdolliseen vankeusrangaistukseen.

Olen ottanut puheenjohtajana asiassa toimineen kärjätuomarin menettelyn asiassa tutkittavakseni niin sanottuna omana aloitteena.

SELVITYS

Helsingin käräjäoikeuden käräjätuomari on antanut asiasta selvityksensä. Käräjäoikeuden laamanni on pyynnöstäni antanut lausunnon käräjätuomarin menettelystä.

RATKAISU

1 Käräjätuomarin menettelyn arviointi

1.1 Vastaajan kuuleminen

Käräjätuomarin antaman selvityksen samoin kuin käräjäoikeuden pöytäkirjan mukaan syyttäjä oli asian pääkäsittelyssä esittänyt haastehakemuksen mukaiset vaatimukset. Haastehakemuksen mukaan syyttäjä oli vaatinut vastaajalle rangaistusta liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ja vammantuottamuksesta sekä vastaajan velvoittamista korvaamaan valtiolle asianomistajan vammoista hankitun lääkärintodistuksen lunastuskulut. Seuraamuskannanottona syyttäjä oli haastehakemuksessaan esittänyt sakkorangaistusta, vähintään 30 päiväsakkoa.

Vastaaja, joka oli haastettu uhalla, että asia voidaan käsitellä ja ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta, ei ollut saapunut pääkäsittelyyn.

Käräjätuomari oli tuominnut vastaajan törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ja vammantuottamuksesta 85 päivän ehdolliseen vankeusrangaistukseen ja määrännyt hänet ajokieltoon.

Syyttäjä oli valittanut tuomiosta Helsingin hovioikeuteen. Hovioikeus, joka oli arvioinut tarkoituksenmukaiseksi ratkaista asian välittömästi hovioikeudessa palauttamatta sitä käräjäoikeuteen, oli todennut tuomiossaan, että kun vastaajalle tiedoksi annettussa haastehakemuksessa hänelle oli vaadittu rangaistusta vain perusmuotoisesta liikenneturvallisuuden vaarantamisesta, ei käräjäoikeuden pääkäsittelyssä, jossa vastaaja ei ollut ollut läsnä, ollut voitu tutkia sitä, oliko vastaaja mahdollisesti menettelyllään syyllistynyt törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen. Hovioikeus oli mainitun syytekohtan osalta todennut vastaajan syyllistyneen liikenneturvallisuuden vaarantamiseen, josta vastaajaa oli syytetty, ja arvioinut oikeudenmukaiseksi rangaistukseksi vastaajan syyksi luetuista rikoksista 30 päiväsakkoa. Hovioikeus oli kumonnut käräjäoikeuden vastaajalle määräämän ajokiellon.

Helsingin käräjäoikeuden laamanni on todennut asiasta antamassaan lausunnossa muun ohella seuraavaa.

Arvioidessaan läsnäolotarvetta käräjäoikeuden istunnossa vastaajalla on ollut käytössään haasteen liitteenä ollut haastehakemus. Oikeustieteellistä koulutusta vailla olleen vastaajan ei laamannin mukaan voida edellyttää tienneen tai ymmärtäneen ottaa asiaa arvioidessaan huomioon mahdollisuutta, että käräjäoikeus saattaisi vastaajan ollessa poissa pääkäsittelystä tuomita hänet syyttäjän haastehakemuksesta poiketen teonkuvauksessa kerrotusta menettelystä ankarammin rangaistavasta rikoksesta ja vieläpä ankarampaan seuraamukseen kuin haastehakemuksessa oli esitetty. Lisäksi vastaajalla ei ollut tosiasiallisesti ollut tilaisuutta tulla kuulluksi mahdollisesta ajokieltoseuraamuksesta, jota ei ollut säädetty seuraamukseksi liikenneturvallisuuden vaarantamisesta.

Käräjäoikeuden tuomiota voidaan kerrotun perusteella pitää laamannin mielestä vastaajan kannalta yllätyksellisenä sekä syyksilukemisen että seuraamuksen osalta. Laamannin näkemyksen mukaan poissa ollutta vastaajaa ei olisi tullut tuomita ankarammasta kuin haastehakemuksessa mainitusta rikoksesta ottamatta asiaa oikeudenkäynnissä keskustelun kohteeksi ja kiinnittämättä vastaajan huomiota siihen mahdollisuuteen, että syyttäjän teonkuvauksen mukainen teko saattaisi tulla arvioitavaksi liikenneturvallisuuden vaarantamisen asemesta ankarammin rangaistavana törkeänä liikenneturvallisuuden vaarantamisena, ja varaamatta vastaajalle tilaisuutta tulla kuulluksi siitä sekä ottaa kantaa myös rangaistukseen ja muihin seuraamuksiin.

Yhdyn laamannin asiasta esittämään arviioon.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Artiklan 3 kohdan mukaan jokaisella rikoksesta syytetyllä on oikeus saada viipymättä yksityiskohtainen tieto häneen kohdistettujen syytteiden sisällöstä ja perusteista sekä oikeus saada riittävästi aikaa ja edellytykset valmistella puolustustaan. Vastava sääntely sisältyy myös kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen (14 artiklan 3 kohta). Vastaajan oikeus tulla asiassaan kuulluksi kuuluu myös perustuslain 21 §:n 1 momentissa mainittuihin oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin keskeisiin takeisiin.

Korkein oikeus on ratkaisussaan KKO 1992:73 todennut edellä selostetusta ihmisoikeussääntelystä seuraavan, että rikoksesta syytety on saatava tietää syytteen perusteena olevan teon tapahtumakulun kuvauksen lisäksi myös oikeudellinen arviointi siitä. Ratkaisussa on todettu, että ellei kyseinen arviointi ilmene syytteestä, tuomioistuimen on saatettava syytety tietoon, miten syytteessä kuvattu teko saattaa tulla syyttäjän esittämästä rikosnimikkeestä poiketen arvioitavaksi, ja tiedusteltava hänen käsitystään tästä arvioinnista, jotta syytetty voi esittää oman käsityksensä syytteessä kuvatun tapahtumainkulun oikeudellisesta arvioinnista.

Vastaajalle tulee korkeimman oikeuden mainitusta ratkaisusta ilmenevin tavoin varata tilaisuus esittää käsityksensä sellaisesta teon rikosoikeudellisesta luonnehdinnasta, jonka mukaisena teko saattaa syyttäjän esittämästä rikosnimikkeestä poiketen tulla arvioitavaksi. Rikosoikeudenkäyntimenettelyn keskeisiin menettelyperiaatteisiin kuuluva kuulemisperiaate edellyttää, että asian asianosaiselle tulee tarvittaessa varata tilaisuus lausua vastapuolen vaatimusten ja niiden perusteiden ohella myös tuomioistuimen viran puolesta harjoittamasta lainsoveltamisesta, jotta tuomioistuimen asiassa antama ratkaisu ei tule tälle yllätyksenä. Asiassa käräjäoikeus oli perustanut ratkaisunsa osin sellaisiin säännöksiin, joihin asian asianosaiset eivät olleet vedonneet.

Velvollisuus vastaajan kuulemiseen aiheutuu myös tuomioistuimen prosessinjohtovelvollisuutta koskevasta sääntelystä. Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 6 luvun 5 §:n 2 momentin mukaan tuomioistuimen tulee valvoa, että asia tulee pääkäsitellyssä asianmukaisesti käsitellyksi.

Mainitun säännöksen esitöissä (HE 82/1995 vp s. 84) on nimenomaisesti todettu, että jos tuomioistuin katsoo, että vastaaja tulisi tuomita rangaistukseen muun rikosnimikkeen tai lainkohdan nojalla kuin syytteessä on vaadittu, tuomioistuimen tulisi oikeudenkäynnin aikana kiinnittää siihen asianosaisten huomiota. Esitöissä on todettu olevan etenkin vastaajan kannalta välttämätöntä, että rikos, josta hänet tuomitaan, ja rikoksesta määrättävä rangaistus eivät tule hänelle yllätyksenä. Vastaajan on voitava puolustuksessaan kiinnittää tuomioistuimen huomiota sellaisiin seikkoihin, jotka vastaajan mielestä on otettava huomioon rangaistusta määrättäessä. Mainituissa säädösperusteluissa on lisäksi todettu, että jos tuomioistuimen omasta aloitteesta

määräämä seuraamus ei esimerkiksi syyttäjän esittämänä vaatimuksena ole tullut oikeudenkäynnissä esille, tuomioistuimen tulisi ottaa kysymys esille, jotta asianosaisten voivat oikeudenkäynnissä keskustella esimerkiksi ajokiellon pituuteen vaikuttavista seikoista.

1.2 Tuomion virheellinen sisältö

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 11 luvun 6 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan käräjäoikeuden rikosasiassa antamassa tuomiossa tulee olla selostus asianosaisten vaatimuksista perusteineen.

Käräjäoikeuden asiassa antaman tuomion mukaan syyttäjä oli vaatinut vastaajalle rangaistusta törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta muun ohella rikoslain 23 luvun 2 §:n nojalla. Käräjätuomari on selvityksessään kertonut syyttäjän esittäneen käräjäoikeudessa haastehakemuksen mukaisen syyteen. Haastehakemuksen mukaan syyttäjä oli vaatinut vastaajalle rangaistusta liikenneturvallisuuden vaarantamisesta muun ohella rikoslain 23 luvun 1 §:n nojalla.

Käräjätuomari on selittänyt tuomion sisällön virheellisyyttä mainitulta osin sillä, että ”ritujärjestelmään on ilmeisestikin muutettu syytekohtan 1 osalta järjestelmän vaatimukset välilehdellä syyttäjän rangaistusvaatimukseksi törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen, vaikka tosiasiallisesti muutos olisi pitänyt tehdä ritujärjestelmän päätöstiedot välilehdellä, jotta tuomiolauselmassa näkyisi syyksiluettuna rikoksena törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen”.

Käräjäoikeuden tuomion mukaan syyttäjä oli vaatinut mainitun syytekohtan osalta ajokiellon määräämistä. Käräjätuomari on selvityksessään kertonut, että syyttäjä oli tosiasiallisesti esittänyt käräjäoikeudessa haastehakemuksen mukaiset vaatimukset. Syyttäjän haastehakemus ei sisältänyt tuomiossa mainittua ajokieltovaatimusta, jota ei ole säädetty seuraamukseksi liikenneturvallisuuden vaarantamisesta. Käräjätuomari ei ole selvityksessään esittänyt selitystä sille, miksi käräjäoikeuden tuomioon oli myös mainitulta osin kirjattu tosiasioita vastaamaton tieto.

Käräjäoikeuden tuomiossa on syyttäjän vaatimuksia asiassa selostettu kerrotuin tavoin virheellisesti rikosnimikkeen ja syyttäjän rangaistusvaatimuksen perusteeksi esittämän lainkohdan osalta. Lisäksi tuomiossa on virheellisesti ilmoitettu syyttäjän esittäneen ajokieltovaatimuksen, jota tämä ei tosiasiallisesti ollut esittänyt. Vastuu tuomion kerrotuin tavoin virheellisestä sisällöstä on sen allekirjoittaneella käräjätuomarilla siinäkin tapauksessa, että virheet olisivat seurausta tuomiota hänelle valmistelleen henkilön rikosasioiden tuomiojärjestelmää käyttäessä tekemästä erehdyksestä. Asiassa syyttäjän vaatimusten selostus on vieläpä niin olennaisilta osin virheellinen, että sen voi kohtuudella olettaa tulleen tuomioasiakirjan normaalihuolellisessa tarkastuksessa havaituksi, vaikka tuomion allekirjoittaminen oli käräjätuomarin selvityksessään tarkemmin esiin tuomista syistä tapahtunut vasta kuukausia tuomion julistamisen jälkeen.

1.3 Tuomion perusteleminen

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 11 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan tuomio on perusteltava. Perusteluista on ilmeistä, mihin seikkoihin ja oikeudelliseen päättelyyn ratkaisu perustuu.

Tuomion perusteluilla ja perustelemisella on monia eri tehtäviä. Perustelut toimivat muun ohella asianosaisen muutoksenhakuharkinnan ja mahdollisen valituksen laatimisen pohjana ja mahdollistavat ratkaisutoiminnan ulkoisen kontrolloitavuuden. Niillä on prosessiekonomista merkitystä muun ohella siten, että hyvin laaditut perustelut saattavat vähentää muutoksenhakualttiutta. Perustelemisella on merkitystä myös tuomarin oman itsekontrollin kannalta, sillä perusteluja kirjoittaessaan hän joutuu pohtimaan ratkaisunsa oikeudellista kestävyyttä. (Ks. HE 82/1995 vp s. 26 ja 127 sekä laajemmin Virolainen, Jyrki – Martikainen, Petri: Pro & contra. Tuomion perustelemisen keskeisiä kysymyksiä. Talentum 2003 s. 63-99).

Oikeus saada asiassa perusteltu ratkaisu kuuluu perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin. Se, että käräjäoikeus edellä arvioimallani tavalla ei ole asiassa riittävällä tavalla huolehtinut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin niin ikään kuuluvasta vastaajan kuulemisesta, on mielestäni ollut omiaan lisäämään asiassa annetun ratkaisun perustelemisen merkitystä.

Käräjäoikeus on edellä selostetuin tavoin tuominut vastaajan törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta vankeusrangaistukseen, vaikka syyttäjä oli vaatinut hänen tuomitsemisestaan liikenneturvallisuuden vaarantamisesta sakkorangaistukseen.

Moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan syyllistymisestä törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen on säädetty rikoslain 23 luvun 2 §:n 1 momentissa. Sen mukaan jos liikenneturvallisuuden vaarantamisessa moottorikäyttöisen ajoneuvon tai raitiovaunun kuljettaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta 1) huomattavasti ylittää sallitun enimmäisnopeuden, 2) ryhtyy ohittamaan näkyvyyden ollessa turvalliseen ohitukseen riittämätön taikka ohituksen ollessa muutoin kielletty, 3) laiminlyö liikenneturvallisuuden vaatiman pysähtymisvelvollisuuden tai väistämisvelvollisuuden, taikka 4) muulla näihin rinnastettavalla tavalla rikkoo liikennesääntöjä siten, että rikos on omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, hänet on tuomittava törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta vähintään 30 päiväsakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Käräjätuomari on selvityksessään siteerannut edellä mainitun säännöksen sisällön, jota ei ollut selostettu hänen asiassa antamassaan tuomiossa. Hän on todennut käräjäoikeuden selvitetyn katsomaan teonkuvaukseen sisältyneen muun ohella sen, että vastaaja oli ohittanut pysäyttämättä suojatien eteen pysähtyneen toisen ajoneuvon ja sen seurauksena törmännyt suojatietä ylittäneeseen jalankulkijaan. Tuomion perusteluissa oli todettu syytteen teonkuvauksessa kerrotun ohella asiassa selvitetyn, että vastaajan menettely oli ”konkreettisesti aiheuttanut vahinkoa ja vaaraa toisen turvallisuudelle”, mikä käräjätuomarin mukaan perusteli edellä selostetun lainkohdan edellytyksen ”omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa toisen - - - terveydelle” olemassaolon. Käräjätuomarin mukaan lainkohdan edellyttämä törkeä huolimattomuus ilmeni ”jo suoraan erikseen mainitsemattakin syytteen teonkuvauksesta ilmenevästä selvitetyn katsottavasta tapahtumainkulusta”.

Näkemykseni mukaan käräjäoikeuden tuomio olisi ollut ymmärrettävämpi ja informatiivisempi, jos tuomion perusteluissa olisi nimenomaisesti todettu käräjäoikeuden vastoin syyttäjän näkemystä päätyneen arvioimaan vastaajan menettelyä törkeänä liikenneturvallisuuden vaarantamisena. Käräjätuomari ei ollut tuonut mainittua asiaa tuomion perusteluissa esiin ja tuomion sisältämä syyksilukeminen, jonka mukaan vastaaja oli ”syyllistynyt niihin rikoksiin, joista hänelle on vaadittu rangaistusta”, on ristiriidassa tuomion tuomiolauselman kanssa, kun saadun selvityksen mukaan syyttäjä ei ollut vaatinut asiassa rangaistusta tuomiolauselmaan merkitystä törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta.

Vaikka kärjätuomari oli ratkaisussaan poikennut syyttäjän asiassa vastaajan menettelystä esittämästä rikosoikeudellisesta arvioinnista, hän ei ole tuomion perusteluissa avoimesti verrannut syyksilukemaansa teonkuvausta törkeän liikenneturvallisuuden vaarantamisen tunnusmerkistötekijöihin tai edes selostanut mainitun tunnusmerkistön sisältöä. Tuomiossa olisi nähdäkseni ollut hyvä nimenomaisesti todeta, miltä osin syytteen teonkuvauksessa mainittu menettely kärjäoikeuden arvion mukaan vastasi edellä selostetussa lainkohdassa luetuja teon kvalifioimisperusteita.

Kärjätuomarin mukaan selvitetyn katsotusta tapahtumainkulusta oli ”erikseen mainitsematkin” ilmennyt vastaajan menetelleen rikoslain 23 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla tavalla törkeästä huolimattomuudesta. Mielestäni kyseinen kärjäoikeuden tekemä arviointi olisi ollut tuomiossa hyvä selvyuden vuoksi todeta, eikä jättää asiaa tuomion lukijan pääteltäväksi. Tuomion perustelujen mukaan asiassa oli selvitetty vastaajan menetelleen syytteessä kerrotuin tavoin ”tahallaan tai ainakin huolimattomuudesta”.

Perustelemalla tuomiossaan edellä mainittuja kysymyksiä kärjäoikeus olisi osoittanut ottaneensa asiaa ratkaistessaan huomioon oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 11 luvun 3 §:ssä säädetyn syytesidonnaisuuden. Perusteleminen olisi tällöin samalla toiminut kysymystä koskevan tuomarin itsekontrollin välineenä.

Kärjätuomari ei tuomiossaan ollut lainkaan perustellut vastaajalle tuomitsemaansa rangaistus-seuraamusta, vaikka se poikkesi olennaisesti vastaajalle asiassa tiedoksi annetusta syyttäjän seuraamuskannanotosta.

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain perustelemista koskevan säännöksen esitöissä (HE 82/1995 vp s. 128) on todettu, että useissa tapauksissa vastaajalle tuomittavaa rangaistusta ei tarvitse perustella (samoin Antti Jokela teoksessaan Pääkäsitely, todistelu ja tuomio. Oikeudenkäynti III. Talentum 2015 s. 514). Seuraamusharkinta on perusteltava, kun rikoksesta määrättävän rangaistuksen laji tai määrä poikkeaa vastaavanlaisesta rikoksesta yleensä määrättävästä rangaistuksesta.

Siinäkin tapauksessa, että rangaistus vastaisi yleistä oikeuskäytäntöä, on tuomio mainittujen säädösperustelujen mukaan perusteltava kuitenkin esimerkiksi silloin, kun syyttäjä ja vastaaja ovat esittäneet toisistaan poikkeavat kannat määrättävästä rangaistuksesta (HE 82/1995 vp s. 128). Myös oikeuskirjallisuudessa on todettu olevan selvää, että tilanteessa, jossa tuomioistuimen käsitys rangaistuksesta poikkeaa asianosaisten siitä lausumasta, on rangaistuslajin valintaa ja rangaistuksen mittaamista perusteltava (Virolainen, Jyrki – Martikainen, Petri: Tuomion perusteleminen. Talentum 2010 s. 496). Samoin tuomittavan rangaistuksen yllätyksellisyiden vastaajan kannalta on katsottu lisäävän perustelemistarvetta (Kaskenmäki, Marjatta: Rangaistuksen määräämisen perusteleminen. Teoksessa Rikostuomion perusteleminen. Helsingin hovioikeus 2005 s. 348).

Kärjäoikeuden tuomitsema rangaistus on asiassa poikennut syyttäjän siitä esittämästä näkemyksestä. Kun vastaajalle lisäksi ei ollut asiassa tarjottu mahdollisuutta lausua vankeusrangaistuksen mahdollisuudesta ja kyseisenlaisen seuraamuksen tuomitseminen oletettavasti on tullut hänelle yllätyksenä, olisi mielestäni tuomion perusteluissa ollut perusteltua käsitellä myös tuomitua rangaistusseuraamusta.

2 Seuraamukset

Annan Helsingin käräjäoikeuden käräjätuomarille valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun huomautuksen kuulemisvelvollisuuden laiminlyönnistä. Kiinnitän lisäksi käräjätuomarin huomiota huolellisuuteen ja tarkkuuteen tuomion kirjoittamisessa ja saatan hänen tietoonsa edellä päätöksessäni tuomion perustelemisesta esittämäni näkemykset.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiini.

Oikeuskansleri

Jaakko Jonkka

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Petri Martikainen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
